

До 90-річчя Національної академії наук України

Національна академія наук України бере свій офіційний початок від **14 листопада 1918 року**, коли гетьман **П.П. Скоропадський** затвердив ухвалений Радою Міністрів “Закон Української держави про заснування Української академії наук у Києві”, а також статут і штати Академії та її установ.

Ці документи були підготовлені Комісією для вироблення законопроекту про заснування Української академії наук (УАН) на чолі з **В.І. Вернадським**, створеною Міністерством освіти і мистецтв з ініціативи **М.П. Василенка**. У той самий день окремим наказом за пропозицією Комісії було призначено і перших 12 дійсних членів (академіків) УАН — **Д.І. Багалія, В.І. Вернадського, М.Ф. Кащенко, В.А. Косинського, А.Ю. Кримського, О.І. Левицького, М.І. Петрова, С.Й. Смаль-Стоцького, Ф.В. Тарановського, С.П. Тимошенка, М.І. Тугана-Барановського, П.А. Тутковського**.

27 листопада 1918 року в приміщенні Українського наукового товариства (вул. Ярославів Вал, 36) відбулося перше Спільне зібрання УАН, на якому головою-президентом Академії обрано **В.І. Вернадського**, неодмінним секретарем — **А.Ю. Кримського**.

Цього ж дня відбулися засідання Відділу фізично-математичних наук та Відділу соціальних наук, на яких головами відділів обрано **М.Ф. Кащенка** і **М.І. Тугана-Барановського**, відповідно. Перше засідання Відділу історично-філологічних наук відбулося 8 грудня 1918 року, на якому головою обрали **Д.І. Багалія**.

Справжня дата заснування Академії — 14 листопада 1918 року — довгий час замовчувалася, а датою заснування вважалося **12 лютого 1919 року**. Тоді у Києві перебували радянські війська і нарком освіти **В.П. Затонський** **11 лютого** видав наказ про передачу у власність Академії приміщення пансіону графині Левашової (вул. Володимирська, 54, де і сьогодні міститься Президентія НАН України). **12 лютого 1919 року** відбулися надзвичайні Загальні збори УАН, на яких обговорювався наказ наркома освіти. Справжню дату заснування Академії було відновлено тільки наприкінці 1980-х років.

У 1921-1936 роках Академія називалася Всеукраїнською академією наук (ВУАН), у 1936-1939 — Академією наук УСРР, у 1939-1991 — Академією наук УРСР, у 1992-1994 — Академією наук України, з березня 1994 — Національною академією наук України.

Президентами Академії наук були: **В.І. Вернадський** (листопад 1918 - березень 1921), **М.П. Василенко** (липень 1921 - лютий 1922), **О.І. Левицький** (березень-травень 1922) **В.І. Липський** (червень 1922 - травень 1928), **Д.К. Заболотний** (травень 1928 - грудень 1929), **О.О. Богомолець** (липень 1930 - липень 1946), **О.В. Палладін** (листопад 1946 - лютий 1962), з 27 лютого 1962 року Академію очолює **Б.Є. Патон**.

Наприкінці 1920-х років основною структурною одиницею в Академії став науково-дослідний інститут. Відтоді мережа наукових інститутів непинно зростала. Зважаючи на визначну роль, яку відіграли засновники інститутів у розвитку усталених і становленні нових напрямів досліджень в Україні і в світі, поступово почала формуватися традиція надавати їхні імена установам Академії. Сьогодні понад 50 установам НАН України присвоєно ім'я видатних українських вчених і письменників (www.nas.gov.ua).

Вшановуючи славетний ювілей Академії, редколегія журналу “Світогляд” вирішила присвятити цей випуск **висвітленню життя і творчості тих вчених, іменами яких названо установи НАН України**.